

НОВАЕ

ПАПАУНЕННЕ

ТВОРЧЫХ

САЮЗАУ

УЗРОСТ ДЗЯЙСНЕННЯ

«Знаменке» — трыццаць гадоў

Тры дзесяцігоддзі выходзіць наша «Знаменка», і мы, яе сённяшнія журналісты — трое пакаленне. Пяць разоў на тыдзень, поўны вечарам, мы праводзім сваю газету да тысяч чытачоў, трываемся за яе, хвалюемся, услухоўваемся, чакаем водгухаў...

Сёння мы не можам не ўспоміць тых, хто не вырастаў у рэдакцыю з французскай Айчынай... Смерцю хворах у бах з фашызмам загінулі многія журналісты, якія пачыналі рабці газету «Знамя юности»...

Сёння «Знамя юности» стараецца быць бальным органам камсаюла, выходзіць у юнакоў і дзевачат рысы характару чалавека найвышэйшага грамадства, сёньня ў іх душах каштуюць зерні цудоўнага і добрага...

Незалежна ад таго, ці выраслі ў рэдакцыю, адчуваючы, як вырас наш інтэлектуальны, патрабавальны, цікавы...

Газета стараецца знаёміць юнакоў і дзевачат з навінкамі беларускай прозы і паэзіі, часта друкуе рэцэнзы і водгукі чытачоў...

Фантастыка — жанр не вельмі папулярны ў нашых празаістаў, але вельмі ў нашых моладзі, і мы стараемся знайсці сваіх «фантастаў»...

Мы горава віталі на старонках газеты першыя парасткі маладых рэжысёраў, драматургаў, апэратараў, акцёраў, кампазітараў, пастаянна сацілі за іх творчасцю, і, як сапраўдныя сябры, стараліся гаварыць ім толькі праду...

Першы балет Яўгена Глебава і першая п'еса Анатоля Дзалецкіна, першая рэжысёрская работа Барыса Лудзіна, акцёрскія дэбюты не засталіся незаўважанымі «Знаменкам»...

Газета прымае ўдзел у студэнцкай тэатральнай вясне, у семінарах творчай моладзі, у абмеркаваннях тэатральных спектакляў і новых пастацовак радзі і тэлебачання, уважліва

Член Саюза пісьменнікаў БССР Міхась ЯРОШ. Нарадзіўся ў 1920 годзе ў вёсцы Мясоед Слабада Ізяскага раёна Мінскай вобласці. Скончыў у 1953 годзе Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт імя У. І. Леніна. Аўтар п'есы «Драматургі Яны Кулябы» (1959) і «Міхась Чарот» (1963). Асобныя артыкулы ў філалагічных навуках, старшы навуковы супрацоўнік Інстытута літаратуры АН БССР.

Член Саюза мастакоў БССР МАРКАУ Вячаслаў Іванавіч. Нарадзіўся ў 1935 г. у Марцінаве, ў 1962 г. скончыў Беларускі дзяржаўны тэатральна-мастацкі інстытут. Удзельнік выставак «Мастацтва — дзень» і «На вярце міру». Асноўныя работы: «Жаночы партрэт», «Галава жанчыны», «Партрэт Эйнштэйна».

Член Саюза мастакоў БССР БАРАНА Лявон Цімафейвіч. Нарадзіўся ў 1928 г. на Вішэбачыне. Вучыцца ў Беларускім дзяржаўным тэатральна-мастацкім інстытуте. Удзельнік рэспубліканскіх выставак 1947, 1963, 1966 г. Асноўныя работы: «Вудачніца», «Скізі тэатры» «Паларыцкія вясніны».

Член Саюза архітэктараў БССР ЖАУ-НІК Віктар Сяргеевіч. Нарадзіўся ў 1938 г. у вёсцы Руднае Хойніцкага раёна. Скончыў архітэктурнае аддзяленне Беларускага політэхнічнага інстытута. Удзельнічаў у распрацоўцы праектаў планіроўкі Вабруйска, Смалячкі, Жоліцкіх, Мішчэвіч. Выканаў дэкаратыўныя і тэхнічныя праекты жылых і працоўных будынкаў у вёсцы Руднае, а таксама ў вёсцы Руднае, а таксама ў вёсцы Руднае, а таксама ў вёсцы Руднае.

Член Саюза мастакоў БССР ГЛАЗАВА Трына Іосифаўна. Нарадзілася ў 1931 г. у Мінску. У 1959 г. скончыла Беларускі дзяржаўны тэатральна-мастацкі інстытут. Удзельніца выставак «Мастацтва — дзень», асабліва рэспубліканскай 1966 г. «Мастацкі Беларусі — 50 годдзе Вялікага Кастрычніка». Асноўныя работы: «Маці», «Нацюрморт», «Сонейка».

Член Саюза мастакоў БССР МАЙЗЕЛЬС Лявон Аўсеевіч. Нарадзіўся ў 1923 г. у Мінску. Скончыў у 1955 г. Літвынскі дзяржаўны мастацкі інстытут. Удзельніца рэспубліканскіх асабных выставак 1965, 1966 г. Асноўныя работы: «Транспартны замак», «Вудачніца ў Вішнёсе», «Судзіць».

Член Саюза мастакоў БССР ІПХАНО-ВІЧ Іванавіч Герасімавіч. Нарадзіўся ў 1927 г. у вёсцы Таміліна Мясоедскага раёна. У 1959 г. скончыў Беларускі дзяржаўны тэатральна-мастацкі інстытут. Удзельнік выставак «900 гадоў Мінску» і «Мастацкі Беларусі — 50 годдзе Вялікага Кастрычніка». Асноўныя работы: «Марцінаўская шаша», «Дом Першага в'язды РСДРП».

Член Саюза архітэктараў БССР ФЕД-СЕНКА Гаўрыіл Апанасавіч. Нарадзіўся ў 1936 г. у вёсцы Карпачы на Бранскай вобласці. Скончыў архітэктурнае аддзяленне Беларускага політэхнічнага інстытута. Удзельнічаў у планіроўцы мікрараёнаў і зон адпочынку ў Гродна, праектаваў будынкі народнага суду, будынкі-маніфікатора тэхнічнага дасягненняў народнага гаспадарства ў Гродна, а таксама ў вёсцы Руднае, а таксама ў вёсцы Руднае.

сочыць за новымі работамі калектываў абласных і народных тэатраў, прыцягвае да рэагавання маладых мастацтвазнаўцаў-студэнтаў нашага тэатральна-мастацкага інстытута.

«Знамя юности» пастаянна піша на сваіх старонках аб творчасці маладых мастакоў, скульптараў, графікаў, кампазітараў, вынашаўцаў-вакалістаў. Хто ты, наш малады сучаснік? Што табе асабліва дорага, што ты лічыш сапраўды прыгожым і неабходным? Гэтыя пытанні ставіць час. Натуральна, што адназначнага адказ тут не даецца. Тут неабходна будзе сутыкнуцца з думкамі, поглядамі, густам. Не дава, што дыскусійны выпуск «Вечнага сяброў цудоўнага» адразу ж стаў для моладзі моладзі. Скрыжаваліся кожны думка па самых розных пытаннях, многія з якіх казаліся вельмі надзейнымі. Цяпер палосы водгухаў чытачоў былі прысвечаны «далікатнай» тэме: чалавек і грошы. «Грошы» — гэта ўсё ў жыцці? — усклікалі адны, але большыя перапыталі іх, перачыла палымяна, гора, аргументавана. Ісціна нарадзілася ў спрэчках. Гэтай спрэчкай пацвердзіла, што нашаму маладому сучасніку ўласцівы якасці сапраўднага чалавека сацыялістычнага грамадства, чалавека, які ставіць вышэй за ўсё вольна і гонар і выгады, а імкнецца да вышэйшай ідэалізацыі высокародных мэт, служэння грамадству, народу. У далейшым гэтай дыскусіі, натуральна, вылілася ў спрэчку аб сучасным мішчанстве, аб адназначнасці са ўсё, што робіцца вакол, аб адназначнасці раўнадушша, аб звышнасці сучаснага чалавека. Рубрыка «Іду на вы, мещані!» — стала ў газеце пастаянай. Карыстаючыся выпадкам, мы просім дзеячоў беларускай літаратуры і мастацтва, усіх, каго цікавяць гэтыя праблемы, якія ставяць перад моладдзю, прыняць удзел у нашым «Вечна».

Тры гады таму назад «Знамя юности» пазнаёміла сваіх чытачоў са спецыяльным выпускам «Ішчана», прысвечаным прыродзе і нашай традыцыйнай культуры. Народ любіць свае родныя лясы, іх рэкі, іх горы. Але гэтыя мала. Трэба нічо не аберагаць іх нашымі багаццямі. Так, паступова, гадоўна і асноўнай задачай аўтараў выпуска стала выхаванне ў чытачоў пачуцця адназначнасці за захаванне прыродных багаццяў. Беларусі, выхаванне патрыятызму, любові да Радзімы, Нарыс аб Беларускай вайне, аб Брэсцкім замак, аб партызанскай барацьбе, аб выхаванні спецыялістаў, якія ўзмацняць праблемы аховы рэк, азёраў, лясоў нашай рэспублікі. — усё гэта выклікала вялікую цікавасць у чытачоў. Многа месца ў «Інушке» адводзіцца чытацкаму матэрыяла, пісьмам, якія не раз падказвалі нам патрэбу кірункаў, новыя цікавыя тэмы.

Найдаўна ў «Інушке» з'явілася новая рубрыка — «Жывая сувязь часоў». Беларусі надзвычай багатая на гістарычны і архітэктурны помнікі, і, засяроджваючы работу на выхаванні ў моладзі патрыятычных пачуццяў, мы не маглі абмінуць гэтую тэму. У газеце з'явілася некалькі матэрыялаў, якія расказваюць аб выдатных помніках беларускай гісторыі і культуры: аб Каложскай царкве ў Гродна, Мірскай замку і інш. Складзены тэматычны план, па якім у бліжэйшых выпусках намечана расказаць аб гісторыка-архітэктурных запаведніках Беларусі.

Не застаецца ўбачу ад увагі работнікаў газеты і сучаснага архітэктара гарадоў. «Час, людзі, горад» — вось рубрыка, пад якой на старонках «Знаменкі» выступаюць архітэктары, праекцыйныя будаўнікі. Яны пішуць не толькі аб знешнім абліччы вялікіх і малых гарадоў рэспублікі, але і ўзняваюць праблемы іх сучаснай планіроўкі і забудовы.

Аб многім яшчэ хацелася б расказаць, але газета вучыць гаварыць каротка. «Знамя юности» — спайнае трыццаць гадоў. У яе «тэатральнае пакаленне» многа новых планаў і задум. У яе рэдакцыйныя сталы ляжэцца ўсё больш і больш пісем чытачоў. У дні юбілею прынята ўспамінаць толькі добрае, але былі ў нас і памылкі. І прылікі, і «халастыя стралы». Мы ўспамінаем сваю адказнасць перад чытачом і пастарасм зрабіць «Знаменку» больш цікавай, надзейнай, актуальнай, не адхіляючы ад самых вострых праблем, шукаць новыя і новыя тэмы і формы падачы матэрыялаў.

Самсон ПАЛЯКОУ, член рэдакцыі, загадчык аддзела літаратуры і мастацтва «Знаменкі юности».

скага... Адносіны дакладчыка да гэтай эпопеі даўжэйшы. А. Яскевіч цэлюе аўтара эпопеі: «Трыццаць гадоў міне хвалювае гэтай тэмай. І яшчэ ў дзяцістве, я жыву ўспамінаючы ад Рудэбелі. Паміж захаваўся водгукі тых падзей, абліччы некаторых герояў, факты і самую атмасферу грамадзянскай вайны». А. Яскевіч гаворыць, што гэтыя падзеі і факты, звязаныя з гісторыяй становлення Савецкай улады на Палесці, з барацьбой першых балашавікоў Рудэбелічых на чале з Аляксандрам Саламеевым, хвалююць і чытачоў сённяшніх і што, надрукаваўшы апошні выпуск С. Грахоўскага ў 10-м і 11-м сятчоніках — нумарах, рэдакцыя «Маладоці» зрабіла добрую карысную справу. Разам з тым дакладчык адзначае, што, на яго думку, С. Грахоўскі недастаткова ясна акрэсліў для самога сябе жанравую прыроду эпопеі і ў выніку апынуўся на «пярэдняй» паміж прынцыпамі дакументалізму і белетрыстыкі. Апошні пашходзіла, лічыць А. Яскевіч, запынае рамантызацыя некаторых падзей, а ў мове пісьменніка ён знаходзіць імкла штампамі.

Яшчэ няма ў нас, — заканчвае свой доклад А. Яскевіч, — глыбокага праблемнага нарысу, які б даследваў жыццё і ў гэтым праяўляецца не толькі пасіўнасць пісьменніка і журналіста, а і пэўная інертнасць самых часопісцаў, іх недастатковае чучасца да новага... Агляд нарысавай «прадукцыі» часопіса «Беларусь» і Дуброўскі пачаў з лічбы: за ўвесь 1967 год часопіс змясціў 5 нарысаў, прынамсі, 5 твораў, аўтарамі і рэдакцыяй вызначаных як нарысы. Надрукаваны 15 допіс і замалевак, частку якіх можна было б з такім жа поспехам назваць нарысамі, як і гэтыя зрабілі ў дачыненні да сваіх пазнаваўчых карэспандэнцый, скажам, М. Гроднеў («Кірушка» альбо 3. Прыгодзіч («Дарожны камунар»)...

Лепшым нарысам, надрукаваным часопісам «Беларусь» у мінулым годзе, і Дуброўскі лічыць нарыс заўсёды памёршага А. Рышко «Шлях жыцця», дзе тэма брацтва і дружбы савецкага народа рэалізавана ў жыццёвых характэрах, у рэальнасці і самім пісьменнікам, убацаных жыццёвых карцінах. Нарыс А. Рышко напісаны сакавітай выразнай мовай, што таксама вылучае яго сярод многіх твораў нарысвага жанру, які правіла, напісаных інфармацыяна, суха.

Сучаснасць — асноўная сфера нарыса, але гэта не значыць, што мы, нарысісты, можам пакінуць па-за нашай увагай мінулае, — гаворыць і Дуброўскі і нагадавае ў гэтай сувязі ўдзельнік нарыс В. Мысліца на гістарычна тэму — «Іду Дукорскіх муроў».

Многія нашы нарысы, адзначае далей і Дуброўскі, будуць па шаблоннай схеме: «Бах, прыходзіць, пазнаёміцца, суе ў ляску, пазедае па гаспадарствах, пагаварыў і працякаюць перадаў тое, пра што гаварыў з аграіюнам ці старшынёй «калгаса». Зацікаўлены ў нас традыцыйны нарысцы ці інакш кажуць, прастыя запісы тых разоў, што аўтары ялі з горавамі. Зашта «ячтва», аўтарскае вымяненне, непатрэбнага падкрэслівання асобы нарысцы ў якасці «эмоцыйнай звязкі там, дзе «завязвацца» пэўныя факты, з'явы, праблемы. І разам з тым, працягае і Дуброўскі, рэдка сустрачаем у нашых нарысах сапраўды змястоўную асобу пісьменніка са сваёй уласнай канцэпцыяй рэалізацыі, са сваёй патрэбаваннасцю да яе.

Нелюбоў і Дуброўскага і шырокі тэматычны дыяпазон нашай нарысвавай літаратуры: дзе пра мейсцішчы розных клясаў, будаўніцтва, культуру, творчасць вынаходцаў, праца кіруючых устаноў і г. д. Агульнае ўражанне абмежаванасці, узваскі не могуць кампенсаваць і налеганы асобны аўтару «вапхуніцы» ў адзін — і часцей «калгасны» — нарыс літаральна ўсё, чым жыве калгас: і грашовы прыбыток, і фермы, і будаўніцтва, і клуб, і школу... Дакладчык прыпамінае словы тэлевізійнага дакладчыка публіцыста М. Кальцова: нашы маладыя нарысісты стараюцца «сказаць пра прадмет больш, чым якія ведаюць пра яго... Рэдка знойдзеш у нашых нарысах характэрную «рэзананс», найка псіхалагічнае зярнятка, нечаканы сюжэтны ракурс. І Дуброўскі лічыць напярэма, што рэдакцыя звычайна рэагуючы аўтару нарысцы ледзь не стандартна: колькасцю старонак, якасцю «мажэ пацісьці» і за тое, каб добра, цікава нарысцы друкваліся з працам. Нарысцы дакладчык робіць сур'езным папярні крытыцы, якая мала займаецца праблемамі нарыса, відаць, і яшчэ іх другардымі, малістотымі... Дакументальная проза на старонках часопіса «Неман» — тэма доклада А. Міронава.

Дакладчык падкрэслівае, што на працягу ўсёго 1967 года рэдакцыя правільна трымае «курс» на вялікую гістарычную дату — 50-годдзе Кастрычніка і Савецкай улады. Ён называе апублікаваныя часопісам даку-

ментальныя творы, непасрэдна звязаныя з рэвалюцыйнай гісторыяй рэспублікі, і краіны: В. Красноўскага «За парадка да Ільіча», Р. Салаўева «Бронянік і співаецца ў Мінску», А. Фэрреля і Н. Марціновіч «Першы міліцыйны Мінск» (пра М. В. Фрунзе), Т. Вароб'ева «Спецыяльнае доручэнне», Р. Булацкага «Наш дзядзя Косця» (пра балашавіка-журналіста К. Ерамеева). Заслужыліся А. Міронаў і правільным, — скажаў часопіса А. Міронаў лічыць тое, што ён аддаў шмат увагі такім выдатным дзеячам, як Чарэвоў, Галадзед, Кіорнін, Фабрыцкі, Апанасіч. На высокім гісторыка-даследчы і літаратурным узроўні напісаны нарыс Б. Клейна «Удзік з Калыманскага двара, які ўзнаўляе слаўную рэвалюцыйную рэдакцыю Д. Шаўкочына».

Пералічыў А. Міронаў і ўсё надрукаванае «Неманам» на ваенную, партызанскую тэму (Н. Дарафенка «Віцебск у агні», З. Хаўранкава «Шасцёра сацсёр», З. Лаўрыновіч «Вогненныя ройкі» і г. д.). Шкода, што дакладчык не паспрабаваў даць ацэнкі гэтым (і многім іншым) творам, разгледзець (як і гэта зрабілі іншыя дакладчыкі) іх літаратурныя якасці. Такім чынам і моцнае, і слабае апынулася ў адной кучкай.

Я лічу савачасным і правільным, — гаворыць А. Міронаў, — што «Неман» ўзмацніў аўтарамі надзейныя тэмы, у прыватнасці тэму водных рэсурсаў рэспублікі (нарыс Н. Цыпка «Шляхныя вяды»), жыллёвага будаўніцтва ў вёсцы («Час ісці дэлея» В. Хлімава), беларускай нафты і яе пер-

іздуючы матэрыялавыя кажнай кнігі, больш уважліва паставіцца да публіцыстыкі — душы твора, які мы называем дакументальным.

А. Асіпенка не згаджаецца з С. Андрэюком, з яго крытычнымі заўвагамі па апошнімі і. Новавіка «Тварам да небеспекі», Прамоўца лічыць, што заклікаючы пісьменніка-дакументаліста паказаць «роўдму», нават «эмоцыйна» героя Айчынай вайны, дакладчык правіў мала разумення тых рэальных умоў і абставін, у якіх прыходзілася дзейнічаць герою — падполшчыку ці партызану. Прамоўца прыпамінае, як тая ж імянінец ад рэальна-гістарычнага, то ж імянінец падняцца над фактам у яго канкрэтна-жыццёвым абліччы спарадзілі беспатраўнае насцяроджанае асобных крытыкаў да некаторых мемуарных з'яваў аб вайне, напрыклад, некаторыя эпізоды ў асобных успамінах Р. Лінькова.

У нас выхадзіла і выходзіць шмат партызанскіх успамінаў, гаворыць А. Асіпенка. Трэба сабраць шырокі сход аўтараў гэтых кніг. Матэрыялы стварыць нешта нахвостна-намаляваць праўдзіную і ўсебаковую карціну народнай вайны супраць фашызму. Не забудзем пры гэтым, дадае А. Асіпенка, што ірардыя пісаць мемуары дэпагожыцы падзеі, якія не ведаючы умоў партызанскай вайны альбо ведаючы іх даволі прыблізна.

Гаворачы аб мемуарных кнігах, створаных пісьменнікамі, А. Асіпенка называе успамінамі Я. Рамановіча і М. Хаедэрвіча, даччы ім (асябіле першай) высокую ацэнку. Пажадана было б, гаворыць А. Асіпенка, каб кнігі ўспамінаў напісалі такія пісьменнікі, як К. Крапіва і П. Глеба.

Выступае І. Шамякін, які шалкам згаджаецца з А. Асіпенкам: нельга сучасную псіхалогію пераносіць на ўчыра. Прамоўца палемізуе з С. Андрэюком, з тым месцам яго доклада, дзе гаварыцца, быццам мы пішам толькі пра гераічнае, а пра жыццё і пакеты сляд пад акупацыяй пішам менш. І Шамякін нагадавае даследчыку, што былі ў час вайны такія вёскі (гадоўным чынам аддалены ад лясоў), якія амаль не бачылі ні партызан, ні немцаў і жылі сваім, большай для твора, які хоча ўзвясці праўду аб вайне? Не існуюць «вузлавыя моманты», якія павінны ў першую чаргу прыцягваць творчую увагу пісьменніка, і сярод гэтых «моментаў» гадоўнае месца належыць гераічнаму.

У нас разгарнулася змястоўная размова, — гаворыць І. Новавік, — але, на жаль, дакладчык быў не на вышыні, бо яны не вывучылі глыбока спецыфіку дакументальнай літаратуры і таму не было ў докладах кваліфікаванага разбору твораў. Далей прадставіў рэзка перачыць А. Яскевіч, аспрэчвае яго папяркі ў адрас С. Грахоўскага: маўляў, героі «Рудэбеліскай рэспублікі» аказаліся прамэрама рамантызаванымі. Лепшым адказам крытыку, заўважае І. Новавік, могуць паслужыць наступныя чытачоў на шматлікіх канферэнцыях па кнізе С. Грахоўскага, а наступны, якія сведчаць пра тое, што чытач горава прыняў эпопею. Што даччыць тых заўваг, якія былі зробленыя па апошні «Тварам да небеспекі» (інтэлектуальнасць некаторых герояў і г. д.), то і Новавік лічыць іх малаабгрунтаванымі. — Бо «бару ў героі», — удакладняе пісьменнік, — тых, хто перамог, а не тых, хто выгледваў; а што там будзе... Чалавек «з гітлію» — не наш герой!

Слова барэ В. Адамчык. Палемізуе з А. Асіпенкам, І. Шамякіным і І. Новавікам, ён сцвярджае, што аднабокова-выбарачнаму падыходу да рэалізацыі не павінна быць месца ў праўдзівым мастацтве, тым больш у дакументальнай літаратуры, якая грунтуецца на глебе рэальна-жыццёвых фактаў. Мы не павінны выбіраць гера-

ічна». Акрамя таго, маючы мінулае, мы не можам заставацца ў межах «эпіхалогіі» таго часу, не можам не даць выйсця нашай сённяшняй псіхалогіі, ці правільнай, нашаму сённяшніму — і больш поўнаму — веданню гісторыі, дэячэй ці блізкай.

В. Адамчык адказвае А. Савіці. Ён адзначае, што, ідучы па шляху, прапанаваным В. Адамчыкам, мы прыйдзем да непатрэбнай мадэрнізацыі падзей мінулага, што гадоўна наша задача — уславіць жыццё людзей-героіў. Але імяна людзей, падкрэслівае прамоўца, а не абстрактныя пастэлі. На думку А. Савіці, В. Адамчык ігнаруе такую першапачатковую важнасць акаліччэнняў, як матэрыялы, якія напісаны той ці іншай твор. Дзеля А. Савіці гаворыць, што мы часта адхілілі ад праўды жыццё, ад усяй яго складанасці і драматызму; гэта ж не скарж, што побач з дакументамі, якія захаваў для нас паміж аб неўміручых падзеях, ёсць і дакументы, пазначаныя чорнымі слядамі зрады...

Р. Барозкін згаджаецца з В. Адамчыкам: калі ўзвесці ў ранг эстэтычнага закона патрэбаванне надборна і «спрасавана», рэальна, то гэта можа мець згубныя вынікі для літаратуры як праўдзівай. Даследчык жыцця ва ўсіх яго супярэчнасцях, з усяй яго праўдай. Такія класічныя творы літаратуры сацыялістычнага рэалізму, як «Гора Бульчэў» і «Ціці Доля», найбольш адэкватна дагматычна рэзакцыяны пра тое, якое гора і якія з'явы жыцця «можна браць» і якія «няможна», бо вырашае не аб'ект лакава, а ідэяльная пазіцыя аўтара, акрэслены і шырыня яго погляду на рэалізацыю.

Далей Р. Барозкін гаворыць, што праўдзівы паказ мінулага з улікам сённяшняга ведання яго канкрэтна і супярэчнасцяў не мае нічога супольнага з мадэрнізацыяй гісторыі — звычайна мадэрнізацыя ідэя гора да няпраўды і непаўнаты. Прамоўца спыніўся таксама на некаторых стылявых пытаннях дакументальнай прозы.

— Такія творы, як «Пушчынская адысея» А. Карпока, «Лісты календара» М. Танка, «Колас расказвае пра сябе» М. Лужаніна, сведчаць аб безумоўным дасягненні нашых дакументальных жанраў, — гаворыць Я. Брыль. Адзначае ён таксама і нарысы Я. Дуброўскага, у якіх спалучаюцца добра-сумленнасць аўтара, талант пісьменніка і пільная ўвага да важных праблем сучаснай вёскі. Радаваць з'яваў у нашай літаратуры называе Я. Брыль і падарна надрукаваны ў «Полымя» нарыс В. Палтарна «Дзівасілы» дзе ў шчаслівым кантакце з адналіца герояў, узятыя з самай жыццёвай гучыні, і пісьменніцкая «душа жыва», праз якую прайшлі, пакінуўшы ў ёй глыбокі след, «чуваюць» чалавечыя перажыванні, думкі, мары і клопаты.

Гаворыць Я. Брыль і пра тое, што можа працаваць наперадзе нашых дакументалістаў. Так, цікава зразумець (а тым больш праўдзіва) той факт, што мы дагэтуль не напісалі ніводнай мастацкай біяграфіі дзеячоў беларускага рэвалюцыйна-вызваленчага руху і беларускай культуры для папулярнай бібліятэкі «Жыцьне замечальных людзей», Нема сумнення, што такія літаратуры, як Г. Кісільвіч ці Ул. Караткевіч, маглі б напісаць цікавыя і змястоўныя біяграфіі... Я. Брыль падтрымлівае думку Р. Барозкіна аб тым, што жыццё ў літаратуры выходзіць чытача не асобнымі, «вэрбавымі» момантамі, а ўсёй паўнатай сваёй праўды.

М. Аляксееў гаварыў пра многа цікавых тэм, што ўзнікаюць на шляху пісьменніцка-дакументаліста, і пра тое, што такія пісьменнікі ніколі не павінны пакінуць праца папошку і аднаго імянінца даць аб'ектыўную карціну нашага гераізму ў Арміі і народзе ў гады Айчынай вайны.

З вялікай увагай выслухалі прысутныя выступленне К. Крапіва.

К. Крапіва гаворыць, што ў докладах С. Андрэюка адчуваецца пэўная спрочнасць, асабліва тады, калі ён прамэрама жорстка падзяляў гісторыю нашай літаратуры на дзве перыяды: маўляў, раней, пры екульчы, нічога не было, і толькі цяпер пачынаецца сапраўдны літаратурны і культурны асабны, які прынес нам шкідны нашаму грамадству, існавала праграма пераўтварэння К. Крапіва, праграма будаўніцтва сацыялізма ў нашай краіне, і мы паводвалі сацыялізм і адсталялі яго ў выпрабаванні Вялікай Айчынай вайны. У гады культуры асобы былі напісаны многа добрых, праўдзівых і высокамастацкіх твораў (рамані і эпопеі) Кузьмы Нарына, напрыклад; на гэтых творах выкавалася пакаленне, якое ў ваенныя гады правіла свае высока ідэя і маральныя якасці, незвычайна высокім духам.

У нас паўтараюцца яшчэ творы, гаворыць К. Крапіва, прасякнутыя настроімі абстрактнага гуманізму, і гэта небеспэчна тэндэнцыя трэба ўсяляк пераадоляваць. Далей, гаворачы пра тэму вайны ў нашай літаратуры, К. Крапіва адзначае, што гадоўным яе аспектам было і застаецца гераічнае, ідэя сацыялістычнага патрыятызму, вяржамы адназначна савецкага чалавекі свабоды Радзімы. Гэта не азначае, тлумачыць К. Крапіва, што пісьменнік абмежовае сабе ў выбары канкрэтнага аб'екта адлюстравання, ён можа паказаць самія розныя бакі вайны, аднак, пра што ё ён расказваў пісьменнік, усё ў яго творы павінна «памаці» аб нашай гістарычнай перамоце над гітлерызмам, усё мусяць судзіцца за ёю.

У заключэнне дыскусіі выступіў першы скаратар праўлення Саюза пісьменнікаў БССР М. Танк:

— Нарыс, які вывелі ў ранг высокага мастацтва Максім Горкі і многія яго вучні і паслядоўнікі, павінны заняць пэўнае месца ў сучаснай беларускай літаратуры — скажа ён. — Наш абавязак — пладзіць дэячынныя запісы простых людзей — воінаў, будаўнікоў. Нельга падыходзіць да дакументальнай літаратуры з дагматычнымі патрэбаваннімі — у ёй знойдзіцца месца і падтрыманне-падарыніцы ці разведчыка і непрыкметнаму паддзіву партызанскай маці альбо селяніну, што ўпотаў засявае раллю, каб вырасіць хлеб для партызан. Усю праўду аб народным гераізме выкажа не адна кніга, а ўсё літаратура, усе кнігі, і тыя, што ўжо створаны, і тыя, што будзе яшчэ ств